

Voor zover de reputatie van Richard Nixon in de afgelopen decennia enigszins was hersteld, ligt die met het jongste boek over zijn presidentschap weer helemaal aan diggelen.

NON-FICTIE • IMCO LANTING BEELD AP

Richard Nixon, president, boef

Het Watergateschandaal kostte president Nixon in 1974 de kop. In augustus van dat jaar trad hij voortijdig af – als eerste president ooit. Tim Weiner toont in zijn recent verschenen boek overtuigend aan dat niemand anders dan Nixon zelf verantwoordelijk was voor zijn val.

De *New York Times*-journalist putte voor zijn knap gecomposeerde reconstructie uit dagboeken van direct betrokkenen en sprak met getuigen van het Watergateschandaal. In 2013 kwamen tevens de laatste tapes vrij met gesprekken uit het Witte Huis die Nixon tussen 1971 en 1973 stiekem had opgenomen; zelfs zijn naasten vertrouwelingen, de Nationale Veiligheidsadviseur Henry Kissinger, Witte Huis-assistent John Ehrlichman, minister van Buitenlandse Zaken William Rogers en minister van Justitie John Mitchell, wisten van niks. Weiner citeert rijkelijk uit de onthullende conversaties tussen de mannen, waarin vooral de platvloersheid en agressie van Nixon opvalt. Hij vloekte, schold en tierde erop los en was geregeld stomdronken. Na zijn aftreden nam Nixon alle tapes mee uit het Witte Huis en stelde alles in het werk om openbaarmaking van de 3700 (!) uur opnames te voorkomen.

Nixon was een paranoïde en rusteloze man die alleen maar vijanden om zich heen zag en zich daarnaar gedroeg. Zichzelf achtte hij een groot staatsman en hij hoefde zich als zodanig niet veel aan te trekken van regels en wetten. Het was zijn ideale excuus om te pas en te onpas zijn ministers in besluitvorming te pas-

Nixon verlengde hoogstpersoonlijk de Vietnamoorlog met jaren.

seren, het Congres te omzeilen en daarnaast de ene na de andere onwettige en meestal smerige truc uit te halen om zijn concurrentie en cri-

Nixon zat op de plek waarop Nixon vond dat Nixon recht had.

tici zwart te maken en te chanteren. Dat hij daarbij (letterlijk) over lijken ging, bewees hij al tijdens zijn eerste verkiezingscampagne in 1968. De bloedige oorlog tegen het communis-

tische Noord-Vietnam was al jaren aan de gang, maar presidentskandidaat Nixon beloofde de Amerikanen plechtig een 'eervolle vrede' te bewerkstelligen en 'onze jongens terug te halen'. Toen bleek dat zijn tegenstrever, president Lyndon Johnson, vlak voor de verkiezingsdag op het punt stond een vredesregeling te sluiten, haalde Nixon Zuid-Vietnam over het akkoord af te wijzen. Dat Nixon met zijn sabotageactie persoonlijk zorgde voor een (jarenlange) verlenging van de afschuwelijke oorlog was bijzaak. Nixon zat op de plek waarop Nixon vond dat Nixon recht had, en vanaf nu was dan ook maar één ding belangrijk: zijn herverkiezing vier jaar later. Voor dat doel was 'uiteraard' elk middel gerechtvaardigd. Aangemoe-

digd door zijn duistere geest ('gedreven door woede en een onstilbaar verlangen naar wraak', schrijft Weiner) luisterde de president aan de lopende band Democratische tegenstanders af, maakte ze zwart en verspreide leugens over ze.

Ook in het hoofdkwartier van de Democraten (het Watergategebouw) moest tijdens de herverkiezingscampagne in 1972 afluisterapparatuur komen, maar tijdens het installeren ervan werden de inbrekers op heterdaad betrapt. Pas een jaar later waren alle gaten juridisch gedicht en kon de inbraak rechtstreeks worden gelinkt aan Nixon.

Maar zelfs toen hij zo'n beetje in de touwen hing, schroomde Nixon niet zijn minister van Justitie te dwingen de openbaar aanklager, die zich in Watergate had vastgebeten, te ontslaan. Het was schokkend misbruik van presidentiële macht, maar Nixon deed wat hij altijd had gedaan: zichzelf redden door zijn vijanden uit te schakelen.

Zijn hele presidentschap was vergeven van doortrapte, ongrondwettelijke en lompe acties. Zijn in een opgenomen gesprek met Kissinger geuite dreiging om het communistische Noord-Vietnam desnoods zonder toestemming van het Congres plat te bombarderen ging gepaard met grof gescheld. 'We zijn niet van plan dit land te laten verslaan door dat kleine *-land,' aldus Nixon. Later voegde hij de daad bij het woord. In zijn steeds wanhopiger wordende pogingen om de Vietnamoorlog tot een einde te brengen (met als enige doel de onsterfelijke held te worden die hij wilde zijn, Weiner benadrukt het nog maar eens) ondernam Nixon ook nog een historische stap: hij ging

op bezoek bij Amerika's aartsvijand, de Sovjet-Unie. Officieel kwam hij onderhandelen over kernwapens, maar Nixon wilde met de Sovjetleider Leonid Breznev veel liever praten over vrede in Vietnam – Rusland bijvoorbeeld leverde grote partijen aan Noord-Vietnam. Maar behalve een eerste voorzichtige afspraak over inperking van het kernwapenarsenaal (en dat werd midden in de Koude Oorlog gezien als een doorbraak), brachten de gesprekken de Vietnamoorlog niet tot een einde. Dat gebeurde pas in 1975. Nixon was toen al een jaar weg.

Met een cocktail van dubieuze karaktereigenschappen groef Richard Nixon met niets- en niemand ontziende hardheid zijn eigen graf. Met Weiners boek loop je stap voor stap met hem op richting zijn politieke zelfmoord. Een onthutsende en zinderende leeservaring. ■

Een man tegen de wereld. De tragiek van Richard Nixon

TIM WEINER. UIT. DE BEZIGE BIJ, AMSTERDAM 2015. 416 PAG., € 24,90

- + pageturner, spannende non-fictie
- + bronnen knap met elkaar verweven

ND LEES & LUISTER boeken top10

november 2015

De boekentoptien wordt samengesteld op basis van de verkoopgegevens van ca. 80 christelijke boekhandels, zoals die door GfK worden verzameld.

nd.nl | leesenluister.nl

LEES & LUISTER
nederlandsdagblad

fictie

- 1 (1) **Een dame onwaardig**
Julie Klassen • Voorhoeve
- 2 (-) **En Rachel huilde**
Brett Michael Innes • Mozaïek
- 3 (-) **Mannen van de zee**
W. Schippers • De Ramshoorn
- 4 (-) **Anno Domini 30**
Ted Dekker • Kok
- 5 (10) **Amelie, het meisje dat er niet mocht zijn**
C. Gohlke • Den Hertog
- 6 (3) **Het derde doelwit**
Joel C. Rosenberg • Mozaïek
- 7 (-) **Op weg naar haar hart**
Tamera Alexander • Van Wijnen
- 8 (-) **Altijd bij je**
Karen Kingsbury • Voorhoeve
- 9 (2) **Op eigen benen**
Karen Kingsbury • Voorhoeve
- 10 (5) **Aan de andere kant van de bergen**
Elizabeth Musser • Voorhoeve

jeugd

- 1 (2) **Het geheime logboek van topnerd Tycho**
Corien Oranje & Cees Dekker • Columbus
- 2 (-) **Verdachte auto in Fasinatio**
Ben de Raaf • Mes
- 3 (-) **Droombaan in de dierentuin**
Liesbeth Binsbergen • Columbus
- 4 (3) **Uitvinders!**
Willemijn de Weerd • Ark Media
- 5 (-) **De boot van Noach**
Karen Williamson • Ark Media
- 6 (1) **Prentenbijbel**
Diverse auteurs • Royal Jongbloed
- 7 (-) **Niemand is zoals jij**
Max Lucado • Ark Media
- 8 (-) **Stop die haai!**
Corien Oranje • Columbus
- 9 (-) **Mijn mooie minibijbel**
Bethan James & Estelle Corke • Benjamin
- 10 (-) **Mijn preek van de week boek**
Corien Oranje • Benjamin

non-fictie

- 1 (1) **Dicht bij Jezus**
Sarah Young • Gideon
- 2 (-) **Vreemdelingen en Priesters**
Stefan Paas • Boekencentrum
- 3 (-) **Blijf jij in mij**
Ron van der Spoel • Medema
- 4 (2) **Leven in het koninkrijk - Deelnemers**
Pieter Both • Internationale Bijbel Bond
- 5 (-) **In zijn spoor**
H.J. van der Veen • Boekencentrum
- 6 (-) **God vertrouwen van dag tot dag**
Joyce Meyer • Joyce Meyer Ministries
- 7 (6) **Ik geloof, geloof ik**
Bram Beute • Plateau
- 8 (5) **De Isis Crisis**
Charles Dyer & Mark Tobey • Grace Publishing House
- 9 (4) **Ontmoetingen met Jezus**
Tim Keller • Van Wijnen
- 10 (-) **Het geheim van de hoogste**
Annemarie Heijningen-Steenbergen • Boekencentrum